

ADOLF DE CEULENEER (1849-1924)

1882

Adolf de Ceuleneer werd geboren te Dendermonde op 22 februari 1849 en overleed te Oude-God op 24 november 1924.

Na zijn humaniora aan het O.-L.-Vrouwcollege te Antwerpen en het St-Jozefscollege te Turnhout studeerde hij aan de Katholieke Universiteit te Leuven van 1867 tot 1874. Op 3° augustus van dat jaar promoveerde hij er tot doctor in de Wijsbegeerte en Letteren met een dissertatie: „*Essai sur la vie et le règne de Septime Sévère*”. Deze studie, door de Koninklijke Academie van België nog in 1874 bekroond, werd in 1880 gepubliceerd. Aan Pieter Willems dankte hij te Leuven stellig de degelijke historische vorming, waarvan dit werk getuigt, aan Kan. Reusens zijn belangstelling voor de archeologie.

Om zijn wetenschappelijke vorming te volmaken en zijn gezichtskring te verruimen vertrekt Adolf de Ceuleneer na zijn doctoraat naar het buitenland. Hij volgt te Parijs cursussen aan het Collège de France; te Straatsburg loopt hij college bij Michaelis, Kraus en Wilmans; te Berlijn bij Curtius, Mommsen, Lepsius, Grimm en von Treitschke; te Leipzig ten slotte hoorde hij Ebers, Brockhaus, Lange en werkte hij onder leiding van Overbeck. Deze zeer ruime wetenschappelijke scholing werd nog verrijkt door talrijke studiereizen, waaronder twee in de Verenigde Staten en een in Mexico.

Op 6 oktober 1875 werd Adolf de Ceuleneer benoemd tot adjunct-bibliothecaris aan de Rijksuniversiteit te Luik, waar hij eveneens vrije cursussen in de kunstgeschiedenis van de Oudheid en in de Latijnse epigraphie gaf. Op 16 november 1882 volgt dan zijn benoeming tot docent aan de Rijksuniversiteit te Gent, waar hij Prof. Wagener opvolgt voor de cursus in de Romeinse Oudheidkunde. Op 27 oktober 1883 wordt hij buitengewoon hoogleraar, op 3 december 1886 gewoon hoogleraar.

Afgezien van de Romeinse Oudheidkunde omvatte zijn leeropdracht de staatkundige geschiedenis van Rome, de Latijnse epigraphie, de praktische oefeningen

over de geschiedenis van de Oudheid, de geschiedenis van de Schone Kunsten. Van 1891 tot 1899 doceerde hij de aardrijkskunde en de geschiedenis van de aardrijkskunde.

Een initiatief van Adolf de Ceuleneer, nl. de stichting en inrichting van het Gents Universitair Museum voor Kunst en Oudheidkunde, waarvan hij ook jarenlang conservator was, is van betekenis geweest voor het ontstaan van het Hoger Instituut voor Kunstgeschiedenis en Oudheidkunde.

Vanaf 1885 tot 1890 was hij bovendien belast met de cursussen van de aardrijkskunde van de Oudheid, de encyclopedie van de geschiedenis der Oudheid, de Latijnse epigraphie en de praktische cursus in de geschiedenis van de Oudheid aan de Vlaamse Normaalscholen, gehecht aan de Rijksuniversiteit te Gent.

In 1871 was hij briefwisselend lid geworden van de Koninklijke Academie voor Oudheidkunde van België; in 1876 werd hij gewoon lid; in 1912 was hij bestuurder. In 1892 werd hij ook briefwisselend lid van de Koninklijke Vlaamse Academie; in 1900 gewoon lid; in 1910 werd hij tot bestuurder van de Academie verkozen. Bovendien was hij briefwisselend lid van verschillende buitenlandse academiën en geleerde genootschappen.

Zeer was Adolf de Ceuleneer begaan met de kwaliteit van het onderwijs in België. Talrijke publikaties wijdde hij aan dit probleem en hij was ook lid van de Verbeteringsraad van het Hoger Onderwijs (van 1899 tot 1902), van de Verbeteringsraad voor het Middelbaar Onderwijs (vanaf 1892) en van de Commissie tot Hervorming van het Middelbaar Onderwijs (vanaf 1906).

Voor het behoud van ons kunstpatrimonium spande hij zich voortdurend in, als lid van de Provinciale Commissie van Monumenten (Oost-Vlaanderen) (1885) en naderhand als secretaris; ten slotte als lid van de centrale Commissie voor Monumenten (1923).

Ook op het gebied van de politiek was Adolf de Ceuleneer actief. Van 1896 tot 1908 zetelde hij inderdaad in de Gentse gemeenteraad als vertegenwoordiger van de katholieke partij.

Een toenemende doofheid zou deze dynamische persoonlijkheid gaandeweg meer en meer hinderen. Niet alleen werd hij erdoor gedwongen zich uit de politiek terug te trekken, maar hij voelde zich weldra ook genoopt zijn professorale carrière op te geven. Op 17 februari 1912 werd hij tot het emeritaat toegelaten.

Zeer ruim was Adolf de Ceuleneer's wetenschappelijke belangstelling. Met een voor die tijd zeer degelijke studie over de oude geschiedenis — zijn *Septimius Severus* — was hij begonnen en had hij naam verworven; aan het grondig herwerken ervan wijdde hij zijn laatste levensjaren.

Met de geschiedenis van de Oudheid was het stellig de kunstgeschiedenis die hem vooral boeide. Op dit gebied heeft hij overigens zeer verdienstelijk werk geleverd met zijn studie over *Justus van Gent* (1910), waarin voor het eerst het bronnenmateriaal betreffende deze kunstenaar systematisch werd samengebracht. Deze bijdrage werd aldus van betekenis voor de talrijke latere onderzoeken in verband met *Justus van Gent*.

De Ceuleneer's aandacht ging herhaaldelijk naar de archeologie. Merkwaardig echter was vooral zijn passie voor de aardrijkskunde en de geschiedenis van de aardrijkskunde, waarover zijn zeer rijke bibliotheek een bijzonder waardevolle documentatie bevatte.

Degelijk en bezonnen wetenschapsmens, was de Ceuleneer toch ook een strijdbaar karakter en maakte hij zich zeer verdienstelijk in de Vlaamse Beweging en wel door zijn voortdurend ijveren voor de vervlaamsing van ons onderwijs.

M. DE MAEYER.

PUBLIKATIES VAN ADOLF DE CEULENEER

(na 1913)

- L'Autel d'Hercule au Musée de Termonde.* Annales du Cercle archéol. de Termonde, 1914.
- Les monuments de Termonde.* Rapport à la Commission provinciale des monuments, Gent, 1919, 14 pp.
- Balthazar Mathysens, peintre anversois du XVIIe siècle.* Bulletin de l'académie royale d'archéologie de Belgique, 1920, fasc. 1, pp. 101-104.
- La charité romaine dans la littérature et dans l'art. Avec note complémentaire.* Annales de l'Académie royale d'archéologie, 6e série, T. VII, afl. 1-2, pp. 175-206.
- De invloed der gebroeders Van Eyck op de ontwikkeling der schilderkunst.* Gent, 1920.
- De muurschilderingen der Sint-Jozefskerk te Kortrijk.* Brussel, 1921.
- Carpaccio en Memlinc en de legende der heilige Ursula.* Dietsche Warande en Belfort, 1921, pp. 521-540.
- Het laatste avondmaal in de Schilderkunst.* Algemeen Nederl. Eucharistisch Tijdschrift, Tongerlo, Norbertijnerabdij, 1922, 23 pp.
- Les épreuves de Job. Triptyque d'un peintre flamand, conservé à Turin.* Bulletin de l'Académie d'Archéol. d'Anvers, 1922, fasc. 1, pp. 20-25.
- Note sur des antiquités conservés à Deinze.* Bulletin de l'Académie d'Archéol. d'Anvers, 1922, fasc. 1, pp. 17-19.
- Artikels over „C. A. Serrure, avocat”, „C. Ph. Serrure, historien”, „L. A. Serrure, architecte” en „R. C. Serrure, numismate”, in: Biographie Nationale, dl. 22, Brussel, 1914.

LITERATUUR OVER ADOLF DE CEULENEER

Liber Memorialis, 1913.

J. VERCOULLIE, *Prof. Adolf de Ceuleneer*, in : *Dietsche Warande en Belfort*, febr. 1925, pp. 77-80.

F. VAN GOETHEM, *In Memoriam Prof. Adolf de Ceuleneer*, in: *Ons Volk ontwaakt*, febr. 1925, pp. 80-81.

Lijkreden uitgesproken bij de begrafenis van A. de Ceuleneer.